

Nr 16.

Av herr **Hallén**, om viss ändring i gällande bestämmelser för lån ur torvlånefonden.

För att underlätta existens- och utvecklingsmöjligheterna för den svenska torvindustrien inrättades för ett tiotal år sedan den s. k. torvlånefonden, som till dylika torvindustiella anläggningar utlämnade lån med 10-årig amorteringstid (varjämte de 3 första åren efter lånets erhållande voro amorteringsfria). Erfarenheterna ha emellertid givit vid handen, att torvindustrien icke utan stora svårigheter kunnat fullgöra dessa amorteringar. Vad beträffar *brännortfabrikernas* svårigheter härutinnan, ha de sina orsaker i

1) att den produktion, som till en början avsågs och grundades på användningen av bl. a. Anreps torvmaskiner, ej kunnat utvinnas pr år i anledning av verkstädernas för högt uppgivna produktion;

2) att ej hela torvskörden kunnat helt oskadat inbärgas under kampanjen, huru gynnsam väderleken än må ha varit;

3) att staten ej förbrukat den kvantitet torv, som man räknat med, vilket haft till följd, att även privatförbrukare tidvis ställt sig tveksamma inför användningen av torvbränslet.

Även *torvströfabrikerna* ha arbetat med kännbara svårigheter, vilkas orsaker huvudsakligast varit:

1) att på grund av de gynnsamma konjunkturen, som rådde i början av 1900-talet, en mängd fabriker uppstodo som svampar ur jorden, och överproduktion uppstod. Dessutom inträffade en följd av fuktiga år, så att endast partiella skördar kunde inbärgas;

2) att höga materialpriser förekomma vid anläggningarnas igångsättande, vilket ökade anläggningskostnaderna.

3) att rika halmår verka starkt reducerande på torvströpriserna.

Av vikt är, att under särskilt torra år torvströ finnes i marknaden i

tillräcklig mängd och att torvströindustrien hålles vid liv genom amorteringslindring, så att den må kunna taga de onda åren såväl som de goda.

Vi de första kalkyleringsinstrumentens uppgörande, kunde man ej påräkna någon ingående kunskap om betingelserna för den nya svenska torvindustrien, och de personer, som började starta torvfabriker landet runt, voro ej heller så förtrogna med den nya hanteringen, utan litade på de i torvingenjörernas syneinstrument gjorda beräkningarna.

De experiment och strävanden efter bättre metoder, som inom torvindustrien särskilt påkallas, och vilka nya uppslag lättast torde göras av de personer, som redan sitta inne med erfarenhet i yrket, påkalla också åtgärder i syfte att underlätta denna industris stabilisering. Kunna statsmakterna bereda denna lindring, är det så mycket värdefullare, som vårt inhemska kapital synes mindre villigt att intressera sig i denna industri, vilket är så mycket mer att beklaga, som ju utsikterna att kunna i växande grad ersätta stenkolet med brännorv alltjämt ökas, och därigenom den svenska industriens möjlighet till oberoende av utlandet ökas, en omständighet, som icke minst i dessa dagar bör beaktas.

I hög grad önskligt är, att staten som säkerhet för sina lån i utsträcktare grad än hittills tager inteckning, utan personlig borgen, t. ex. till $\frac{1}{2}$ eller $\frac{2}{3}$ av sammanlagda värdet å fabriksanläggning och förlag, emedan borgen alltid är svår att åstadkomma å hela lånesumman. Huru mycket, som på så sätt kan lämpligen lämnas, bör i varje särskilt fall kunna undersökas.

Det mest effektiva sättet att stabilisera denna för landet allt mer betydelsefulla men med särskilda svårigheter kämpande industri, torde dock vara, att längre amorteringstid medgives, så att denna, såsom allmänt inom torvindustrien önskas, sättes till 20 år, n. b. om den normala avverkningstiden räcker så länge. En dylik lindring behövde ej göras generell, utan borde blott efter prövning av varje särskilt fall medgivas.

På grund härav föreslås,

att riksdagen måtte medgiva rätt till sådan ändring i gällande bestämmelser för lån ur torvlånefonden, att i de fall, där Kungl. Maj:t så prövar skäligt, amorteringstid av högst 20 år måtte medgivas.

Stockholm den 22 januari 1915.

Harald Hallén.